

FITXA 1: QUÈ SABEM DE LA BIBLIOTECA?

FORMADOR 5è/6è curs

OBJECTIUS: Introduir o repassar els continguts bàsics sobre el funcionament de la biblioteca i els seus serveis

CONTINGUTS: Serveis de la biblioteca
Organització i funcionament: signatures, ordenació

DESENVOLUPAMENT:

Aquesta primera fitxa està preparada per repassar els continguts que s'hagin pogut donar en els cursos anteriors i per aquest motiu és molt resumida. Si es tracta d'alumnes que no han fet cap activitat de formació anterior –pot ser que al marge d'aquest programa ja fessin visites a la biblioteca– caldrà treballar la fitxa més a fons i de manera pausada perquè no es tractarà de repassar allò que ja saben sinó d'aprendre nous conceptes.

Hem de tenir en compte que aquests continguts previs són essencials per a la comprensió dels conceptes que seguiran en les sessions posteriors.

La fitxa pot complimentar-se en petits grups o tota la classe junta. És convenient fer-ne una posada en comú i una correcció oral de manera que es facilitin els comentaris dels alumnes i l'ampliació de les respostes. Així evitarem que hi hagin respostes massa complexes.

És important que els alumnes assagin de fer la fitxa sense gaires lliçons prèvies per part del formador: és millor que observin per ells mateixos la biblioteca i intercanviïn experiències. Els continguts que considerem essencials s'introduiran durant el treball d'aprenentatge i en el procés de correcció.

➔ Per exemple:

en comentar l'exercici 1, els explicarem:

- que les enciclopèdies sí que s'han d'endregar
- què necessiten per fer-se el carnet
- quant temps poden tenir els documents

en l'exercici 2:

- les diferents lletres segons els diferents suports, gèneres o destinataris: CD, V, C, IC
- l'ús de gomets per als diferents nivells
- les deu classes de la CDU
- la composició d'una signatura: classe + tres lletres encapçalament
- l'homogeneïtat de les signatures, només diferenciades normalment per les tres lletres de l'encapçalament

en l'exercici 3:

- eviteu les definicions acadèmiques i doneu explicacions senzilles i útils
- no cal que responguin l'exercici per escrit

Abans d'iniciar la sessió, explicarem detingudament tots els apartats de la fitxa i les consignes de treball.

FITXA 2: MÚSICA A LA BIBLIOTECA?

FORMADOR 5è/6è curs

OBJECTIUS: Conèixer la diversitat d'oferta de la biblioteca
Aprendre la classificació dels enregistraments musicals

CONTINGUTS: L'oferta musical en CD de què disposa la biblioteca

DESENVOLUPAMENT:

A través de l'observació i la lectura dels cartells informatius de la biblioteca, els alumnes han de conèixer el sistema d'ordenació dels discos compactes.

És important que entenguin on poden trobar allò que els pugui interessar; aquesta és la finalitat de l'exercici 2. En aquesta enumeració és convenient posar-hi exemples concrets de documents de la biblioteca que ells puguin reconèixer i eliminar aquells tipus dels quals no tenim enregistraments. P.e. en la música de pel·lícules poden reconèixer *La guerra de las galàxies* i en les comèdies musicals l'enregistrament de *Sonrisas y lágrimas*. En canvi, si no disposem de llibres llegits, podem eliminar-los de la llista.

Es pot ampliar l'exercici proposant una cerca oberta i comentant a posteriori els resultats.

FITXA 3: NAVEGUEM PER INTERNET

FORMADOR 5è/6è curs

OBJECTIUS: Conèixer l'oferta d'aquest servei a les biblioteques i aprendre a cercar informació

CONTINGUTS: El servei d'Internet a les biblioteques públiques
Instruccions de cerca bàsiques

DESENVOLUPAMENT:

Un cop explicat que la biblioteca disposa d'aquest servei de consulta i les condicions (permís patern, limitació de temps...) els proposem d'intercanviar opinions i experiències en base a les preguntes de l'exercici 1.

Després, passarem a explicar l'ús dels terminals de la biblioteca i les instruccions bàsiques de cerca: on escriure l'adreça, com utilitzar els buscadors, quines pàgines web els serviran de guia, com anar endarrere,...

Finalment, a partir dels seus propis interessos, buscaran la informació i la valoraran.

En aquesta darrera fase és important establir les comparacions amb els altres suports, que poden respondre amb la mateixa eficàcia –o de vegades, més– a les qüestions plantejades.

FITXA 4: DE GRAN A PETIT: CLASSIFIQUEM DEL GENERAL AL PARTICULAR

FORMADOR 5è/6è curs

OBJECTIUS: Entendre la jerarquia dels conceptes i la relació entre termes
Relacionar les matèries amb els números de la CDU

CONTINGUTS: Termes generals i termes específics
Classes de la CDU

DESENVOLUPAMENT:

La relació entre termes és un pas important per a fer correctament les cerques de matèries. En aquest exercici es treballa la jerarquització de conceptes amb la finalitat que puguin entendre l'ordre dels documents en el prestatge: del general al particular.

Abans de fer l'exercici, és convenient observar en els prestatges l'ordenació de les matèries.

Als exercicis 1 i 2, es treballa només l'agrupació de termes.

A l'exercici 3 es tracta de col·locar els termes de manera jeràrquica, de general a particular.

A l'exercici 4 es tracta d'associar a cada terme el número de la CDU corresponent, col·locant-lo a la graella en l'apartat reservat especialment. Els alumnes han de veure que a mesura que es baixa (és a dir, que es particularitza) els números creixen en xifres, sempre a partir de la xifra anterior.

FITXA 5: FEM SERVIR EL CATÀLEG

FORMADOR 5è/6è curs

OBJECTIUS: Aprendre a consultar el catàleg i descodificar les pantalles

CONTINGUTS: Instruccions de cerca bàsiques per a la consulta de catàleg
La informació de les pantalles

DESENVOLUPAMENT:

Davant del catàleg, els explicarem les instruccions bàsiques de consulta (sense articles, cognom i nom...) i farem un breu repàs de les possibilitats de cerca, tot plantejant i resolent en grup els exercicis 1 i 2. Els exemples proposats poden modificar-se en funció del fons de la biblioteca.

Després, cal sobretot que els alumnes practiquin perquè d'aquesta manera sorgiran els problemes reals en la consulta i veuran com obtenir més ràpidament la resposta a les consultes.

En acabar el joc de simulació, fóra bo de comentar amb el grup les dificultats que han trobat i que tothom s'assabenti de com es resolen. Es pot, fins i tot, recollir-ho per escrit i repartir-ho a tots els alumnes en una propera sessió.

Si es detecta molta dificultat en el grup per dur a terme aquesta activitat, es pot fer prèviament les fitxes de 3r/4t dedicades a aquest contingut. (p.e. fitxa 6 i fitxa 7).

Atenció:

- Poden haver-hi algunes petites diferències segons si es consulta el catàleg per mitjà d'una pantalla d'Internet o de la pantalla d'una biblioteca pública.
- Expliqueu que es pot accedir al catàleg d'una biblioteca de dues maneres: per mitjà dels ordinadors de la pròpia biblioteca i per mitjà d'Internet, a l'adreça de la Diputació de Barcelona: www.diba.cat/biblioteques

FITXA 6: BUSQUEM INFORMACIÓ SOBRE...

FORMADOR 5è/6è curs

OBJECTIUS: Aprendre a consultar el catàleg de matèries

CONTINGUTS: Els encapçalaments admesos
Les referències

DESENVOLUPAMENT:

La cerca per matèries és la cerca més usada pels nens i, a la vegada, és la més difícil per a ells perquè no segueix les regles del llenguatge natural. Els nois han de fer-se càrrec d'aquesta "rarsa" i han d'aprendre a dominar-la, sense pretendre de donar-los un curset d'indexació.

En la fitxa, disposen ja d'explicacions i exemples que es poden ampliar en funció del seu interès i capacitat. S'ha de vigilar de no abusar de tecnicismes, però alguns termes tècnics (encapçalaments, referències) resulten imprescindibles: només cal que expliquem amb claredat a què es refereixen.

Hem deixat l'exercici 3 de resposta oberta per tal que assagin les seves pròpies cerques. Tot i així, és convenient preguntar abans als nois el tema que volen cercar, per ajudar-los a delimitar els conceptes.

FITXA 7: TOTES LES ENCICLOPÈDIES NO SÓN IGUALS

FORMADOR 5è/6è curs

OBJECTIUS: Diferenciar els tipus d'enciclopèdies
Aprendre a consultar una enciclopèdia temàtica

CONTINGUTS: Tipus d'enciclopèdies i obres de referència
Sistemes de consulta

DESENVOLUPAMENT:

En aquesta activitat es pretén que els nens aprenguin a consultar aquelles enciclopèdies temàtiques que es presenten com una sola obra en diversos volums i amb un índex general de tota l'obra que permet localitzar-ne la informació.

Els exercicis són de realització col·lectiva, amb tot el grup-classe o en petits grups; a mesura que es resolguin les preguntes cal posar en comú i verificar que tothom ha assimilat els conceptes que es treballaven.

En l'exercici 1, es tracta d'explicar el quadre, tot mostrant exemples de llibres en concret (vigilar que no siguin els mateixos que es proposen a l'exercici 2). El terme *obres de referència* que s'aplica a aquestes obres només l'usarem si la biblioteca té aquesta senyalització en alguna secció, ja sigui d'adults o infantil.

L'exercici 2 és de comprovació (aniria bé disposar d'aquests títols en concret per mostrar la solució).

L'exercici 3 els ha d'ajudar a treure alguna conclusió. Una variant d'aquesta proposta és donar a cada grup de nens un parell d'obres d'aquestes perquè a partir de l'observació indiquin de quin tipus són; després, en posar en comú les respostes, es comenten i resolen les preguntes de l'exercici 3.

L'exercici 4 serveix per introduir la diferència entre dos tipus d'enciclopèdies. Pot fer-se només oralment, però és bo que un cop formulada la resposta ("és més ràpid trobar la informació en una enciclopèdia alfabètica perquè està ordenada per lletres, d'una manera que ja sabem...") l'escriuin en el quadern.

El darrer exercici treballa les diferents possibilitats de consulta d'una enciclopèdia temàtica a partir dels sistemes de recuperació que els alumnes ja coneixen: sumaris i índexs.

Un cop feta la fitxa, convindria que els alumnes practiquessin amb les obres de la biblioteca. Es pot proposar un tema de cerca a cada grup i que provin de resoldre'l amb les enciclopèdies temàtiques de la biblioteca. Això ens permetrà treballar els problemes de consulta (manca d'índexs generals, distribució confusa dels continguts) i resoldre les dificultats concretes.

FITXA 8: HEM TRET LA INFORMACIÓ DE...: CITACIÓ BIBLIOGRÀFICA

FORMADOR 5è/6è curs

OBJECTIUS: Aprendre el sistema per a la identificació de fonts
Comprendre que la informació prové de determinades fonts

CONTINGUTS: Introducció al concepte de bibliografia
Parts dels llibres i informació que contenen
Sistema de citació bibliogràfica

DESENVOLUPAMENT:

A partir de les bibliografies d'exemple, els alumnes reflexionaran sobre la funció d'aquest apartat en les obres impreses i deduiran la normativa per a les citacions.

Davant de la varietat de models possibles, s'ha optat pel sistema que compleixi la norma amb algunes simplificacions (p.e. obviem l'ISBD quan totes les normatives el donen com a imprescindible).

➔ El model proposat és :

COGNOM, Nom. *Títol*. Lloc d'edició: Editorial, any (Col·lecció)

Cal tenir en compte que els exemples de les bibliografies A i B reproduïdes a la fitxa no compleixen totalment la normativa citada.

Proposem que facin citacions dels documents impresos facilitats per la bibliotecària per evitar els autors múltiples, les entitats, més d'una editorial... Abans de fer la citació, han de veure de manera completa i entenedora, amb exemples, les parts del llibre.

Un cop han treballat amb els documents escollits, podem provar que en facin alguna amb un document triat per ells i aprofitar per ampliar continguts (com citar més de tres autors, com indicar la col·lecció...). L'ampliació amb la citació d'altres tipus de suports –Internet, DVDs...– encara no els és necessària.

La fitxa pot fer-se tant en grup com individualment.

FITXA 9: BUSQUEM EN EL LLIBRE: ELS ÍNDEXS

FORMADOR 5è/6è curs

OBJECTIUS: Conèixer els sistemes de recerca dels documents impresos
Identificar i utilitzar correctament índexs i sumaris

CONTINGUTS: Estructura i consulta d'un índex

DESENVOLUPAMENT:

Partim de la formulació prèvia d'algunes preguntes:

Com trobar la informació en els llibres?

Què feu per buscar una informació en un llibre?

Si els alumnes no dominen el concepte de sumari, caldrà fer prèviament la fitxa 10 del nivell de 3r/4t.

Les fitxes que proposem parteixen de models d'índexs concrets, però fóra convenient treballar directament amb llibres de la biblioteca per tal de practicar en la recerca.

Abans de posar-se a resoldre la fitxa, faran una primera part prèvia d'observació, dividits en grups i amb llibres de la biblioteca: tenen o no tenen índex, tenen sumari, on es troba l'índex i on el sumari, quins noms reben aquestes parts... Es tracta que identifiquin un sumari i un índex a partir de l'observació i comparació de diferents exemplars.

Després, resoldran la fitxa individualment. L'activitat té com objectiu que els alumnes coneguin l'estructura d'un índex i el seu diferent ús en relació al sumari. El model triat conté termes específics sota d'altres més generals: relacionarem això amb els exercicis d'agrupació i classificació de la fitxa 4.

També es treballa un model d'índex més complex amb diferents modalitats tipogràfiques: ús de la negreta per indicar les pàgines on es localitza la informació principal i ús de la cursiva per remetre a les il·lustracions.

FITXA 10: CONSULTEM ALGUNES PARTS DELS LLIBRES: CRONOLOGIA, GLOSSARIS

FORMADOR 5è/6è curs

OBJECTIUS: Conèixer sistemes d'ampliació de la informació dels documents impresos
Identificar i utilitzar correctament cronologies i glossaris

CONTINGUTS: Concepte i ús de cronologies i glossaris

DESENVOLUPAMENT:

El treball pot desenvolupar-se en grup i oralment. Treballarem primer amb els models de la fitxa i, un cop acabat i assimilats els conceptes, passarem a treballar amb altres llibres de la biblioteca. El treball amb documents aleatoris ens permetrà ampliar els models de recerca i d'ampliació d'informació en els llibres.

Podem ampliar el treball consultant llibres que continguin:

- índexs d'il·lustracions
- crèdits fotogràfics
- quadres i gràfiques de resum
- adreces d'entitats